

Prvo v slovenščini tiskano poročilo o čebelarstvu

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Leta 1789 je na Dunaju izšla knjiga z naslovom *Kmetam sa potrebo inu pomozh*, ki jo je napisal R. Z. Becker, v slovenščino pa jo je prevedel Marko Pohlin. 33. poglavje vsebuje tudi zapise o čebelarstvu na Kranjskem, to pa je verjetno prvo v slovenščini natisnjeno poročilo o čebelarstvu.

Zhebele inajo Kraynzi toku dobru glajstati, de druge v' temu uzhe. Kader ersje po planinah zvedé, dado ti is dolin svoje zhebele kjekej; inu kader ajda, inu gorshiza zvedó, dadó uni svoje na rjo issem na ravnu doli. Tu je lepú, kader se ljudj, inu zple vasy, ali soscske toku perjafnu med za bo fastlopejo. Merski en fastópne zhebelar si per svoieh zhebclah enu leitu po 100. da 200. rajsh perdoiby.

Zapis o čebelarjenju na Kranjskem, 1789, str. 253–254

Jezikovna posodobitev:

Kranjci znajo tako dobro gojiti čebele, da o tem učijo tudi druge. Ko na planinah cveti resje, tja preselijo svoje čebele; in kadar cvetita ajda in ogrščica, jih preselijo na ravnino. Lepo je, kadar se ljudje in celotne vasi ali soseske prijazno med seboj razumejo. Marsikateri razumen čebelar s svojimi čebelami na leto zasluži 100 do 200 goldinarjev.

V 49. poglavju piše tudi, kako ravnati, kadar piči čebela:

Pizhe koga ena zhebela, tok je narbulshe: kma lu fhélu is rane potegniti, ter frishnu skopane, fajhtne perfly goripolofhiti: ali na rano se uszati: ali is mastjo is ushes rane pomasati. Rajmno toku se more zgoditi, kader koga osa, zhmerl, ali ser-shen pizhe. Je taka rana v' ustah, ali gerlu, tok fmeishaj med, vojle, inu jeseh v' eni posodezi skupaj, ter po fhlizazah dolipofhiraj. Otsesh mastle od pikanja teh komarjov, ali wrenzelnov prezhspraveti, tok ta pizhen kraj is vojlam pomóshe.

Kako ravnati, kadar piči čebela, 1789, str. 342

Jezikovna posodobitev:

Kadar koga piči čebela, je najbolje iz rane čim prej potegniti želo ter nanjo položiti svežo vlažno zemljo ali se na rano »uscati« ali jo pomazati z ušesnim maslom. Enako ravnamo, kadar koga piči osa, čmrlj ali sršen. Če pa je taka rana v ustih ali grlu, tedaj skupaj zmešaj v eni posodici med, olje in kis ter po žličkah požiraj. Mozolje od pikanja komarjev ali brencljev na pičenem mestu pomažemo z oljem.

O prvem zapisu je pisal tudi Stabej (1976). Tako kot on tudi mi lahko obžalujemo, da niso leta 1776 natisnili

* zaslužni prof. dr., Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

v slovenščini napisane knjige *Pogovori o čebelnih rojih* Petra Pavla Glavarja. Rokopis te knjige hranijo v Arhivu Republike Slovenije. Dostopen je tudi na spletu na naslovu: <http://www.dedi.si/virtualna-knjiga/28599>.

Po doslej najdenih tiskanih dokumentih je bilo leta 1789 prvič v slovenščini objavljeno tiskano poročilo o čebelarstvu na Kranjskem. ■

Viri:

Becker, Rudolf Zacharias (1789): *Kmetam sa potrebo inu pomozh*, ali uka polne vesele, inu shalofne pergodbe te vasy Mildhajm. Sa mlade, inu ftare ludy (poslovenil Marko Pohlin). Dunaj, 445 strani.

DEDI – Enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem (<http://www.dedi.si/> - 14. 11. 2012), Peter Pavel Glavar – SI AS 869, 1751–1784.

Stabej, Jože (1976): *Pogovor od zhebclnih rojou/kusi*, str. 66–78, v: Martin Mencej: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana 1976, 335 strani.

Naslovnica knjige *Kmetam sa potrebo inu pomozh*, 1789